

СВІТОВИЙ ДОСВІД РОЗВИТКУ ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Карнаушенко А. С.

ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет», м. Херсон

Роль інноваційної моделі розвитку у світовій економіці є ваговою, що підтверджується результатами наукових досліджень вітчизняних та зарубіжних вчених. Міжнародний досвід свідчить, що ключовим чинником стимулювання інноваційної діяльності є її фінансування. На сьогодні лідерами фінансової підтримки економіки серед країн-членів СОТ є США, ЄС та Японія [1]. Натомість, у практиці фінансування вітчизняної науки відчутний дефіцит прямого бюджетного фінансування [2]: державні витрати на інноваційні проекти в розвинутих країнах становлять 2,18-3,7% ВВП, що значно нижче за вітчизняні обсяги; державне фінансування одного вітчизняного вченого на рік становить 10 тис. дол., а у Європейському Союзі 50-55 тис. дол.; в Україні інвестиції бізнесу у розвиток науки становлять 35% їх бюджету, а у розвинутих країнах 70% [1, 2].

Крім того, не зважаючи від рівня розвитку економіки, саме державне регулювання визначає стан та рівень розвитку його фінансування. Натомість, практика державного регулювання світової економіки свідчить, що найбільш дієвим важелем є оптимізація фіскальної політики держави, про що свідчить досвід застосування дослідницького податкового кредиту як чинника стимулювання фінансування інноваційної діяльності підприємств, застосований Італією, Бельгією, Японією, Канадою, Угорщиною, США, Австрією та іншими країнами. Його суть полягає у зменшенні суми нарахованого податку на прибуток, що надається суб'єкту господарювання в обсязі, який дорівнює встановленому відсотку від обсягу витрат суб'єкта господарювання на НДДКР у поточному році, що не перевищує встановленого відсотка річного прибутку підприємства [2].

Зауважимо, що дослідницький податковий кредит відрізняється схемою розрахунку асигнувань, а саме: за даними сукупних щорічних витрат на інноваційну діяльність (Канада, Італія, Нідерланди, Норвегія, Фінляндія, Франція із 2008 р.); на основі збільшення витрат підприємств на інноваційну діяльність у поточному році порівняно із середньорічними витратами попереднього року (Японія, Мексика, США, Франція); комбінований підхід, що передбачає розрахунок однієї частини асигнувань за першим принципом, а іншої за другим (Португалія, Іспанія, Корея, Франція).

Крім того, широкий асортимент фіскальних пільг (більше ста різновидів) для стимулювання інновацій та НДУ діє у США. Наприклад, підприємствам дозволено до 20 % витрат на НДДКР компенсувати з податку на прибуток [1]. Слід зазначити, що сума недоотриманих у бюджет податкових надходжень відповідає сумі інвестованих у інноваційну діяльність фінансових ресурсів приватного сектора.

Уряд Німеччини обрав стратегію відповідності податкової політики та інноваційної політики, яка передбачала підпорядкування фіскальної політики вимогам інновацій, що дозволило знизити за 15 років співвідношення між прямим державним фінансуванням науки та наданням різноманітних пільг із 15 до 2,4 [2]. У якості економічного стимулятора фінансування інноваційної діяльності у Норвегії використовувалася програма податкового стимулювання "Податковий фонд" [2], яка дозволяла за рахунок податкового кредиту зменшувати до 20 % витрат на НДДКР.

Слід звернути увагу, що у країнах Західної Європи використовується два види податкових пільг: екстраконцесії (специфічні пільги, які дозволяють підприємствам із власної податкової бази фінансувати понад 100 інноваційних витрат) та податковий кредит (пільга, яка дозволяє фінансувати певну частину інноваційних витрат за рахунок податкових зобов'язань сільськогосподарських підприємств). Крім того варто врахувати досвід Франції, яка для стимулювання фінансування інноваційної діяльності використовує близько 20 різних податкових заходів.

Отже, досвід розвинених країн, які є лідерами на світовому ринку, показав, що для стимулювання інноваційної діяльності та збільшення обсягів фінансового забезпечення необхідна активна участь державних органів влади у цьому процесі. Для вітчизняних підприємств доволі актуальним буде й активне використання податкового кредиту.

1. Коваленко В. Мельник М. Зарубіжний досвід податкового стимулювання інноваційної діяльності. *Формування ринкової економіки в Україні*. 2009. Вип. 19. с. 300-307
2. Танклевська Н.С., Карнаушенко А.С. Розвиток фінансування інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств: монографія. Херсон: Айлант, 2015. 184 с.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙ

Карпенко Андрій, Желтова Олександра

Національний університет «Запорізька політехніка», м. Запоріжжя

Сучасним потужним важелем забезпечення зростання економіки будь-яких країн та підвищення їх конкурентоспроможності є інноваційна діяльність. Саме інновації сьогодні визначають собою основу не тільки окремих підприємств, де вони утворюються та сприяють підвищенню їх ефективності, а і економіки країни загалом. Тобто інновації є джерелом економічного зростання, створення і ефективна реалізація яких обумовлюється процесом комерціалізації.

Існує багато підходів у визначенні комерціалізації інновацій, серед яких виділяють такі: це діяльність з продажу або сприяння продажу інноваційних товарів та послуг [1, с. 57]; це залучення інвесторів для фінансування діяльності по реалізації нововведення з розрахунку участі в майбутніх прибутках у разі успіху [2, с. 306]; це процес, що пов'язаний із практичним використанням результатів наукових досліджень і розробок з метою введення на ринок нових або поліпшених товарів, послуг або процесів з отриманням комерційного ефекту [3, с. 11]. Відповідно, комерціалізація інновацій – це процес перетворення результатів інтелектуальної діяльності в ринкові товари з метою одержання прибутку чи іншої економічної вигоди.

Комерціалізація інновацій розглядається з трьох позицій: як історично сформований взаємовигідний для всіх акторів НІС процес трансформації результатів науково-технічної діяльності (інтелектуальної праці); специфічна посередницька діяльність, що об'єднує науково-технічну та комерційну діяльність на ринкових засадах; індикатор та каталізатор процесів продукування інновацій [4, с. 418]. Тобто процес комерціалізації є не лише кінцевою стадією перетворення результатів інтелектуальної діяльності в ринкові товари, а комплексом заходів, що може розпочинатися ще на стадії зародження новації до отримання прибутку чи іншого ефекту.

Процес комерціалізації інновацій складається з декількох етапів: оцінка (експертиза) за певними критеріями та відбір інноваційних продуктів, які найбільш вигідні для реалізації на ринку; пошук та формування необхідних коштів, залучення інвестора; закріплення та розподіл між всіма учасниками прав на створену інновацію; доробка інновації, її виробництво або впровадження у виробничий процес.

Розвиток процесів комерціалізації інновацій залежить від багатьох чинників, серед яких: сприятливе інноваційне середовище для